

Limsa muuttaa tekoveren **VIHREÄKSI**

■ Oulun ensimmäisessä kemian vuoden paikallistapahtumassa yleisölle oli tarjolla monta hienoa Arjen ihmettä.

Juuso Ylikunnari

Vihdoin koitti se päivä, josta äiti oli niin paljon puhunut! Ihana aurinkoinen ilma houkutti minut, isän ja pikkuveljen lähtemään polkupyörällä kohti Tietomaata. Siellä äiti tuli meitä vastaan ja kehotti aluksi suuntaamaan kohti Kemian showta.

Sali oli täynnä katsojia ja lavalla seisoi kaksi ihmistä, jotka sanoivat olevansa stand up -kemistejä: Oulun yliopiston rehtori **Lauri Lajunen** ja kemian laitoksen lehtori **Leena Kaila**. Ihmettelin vaiפוissa käytettävän superabsorbenttien imutehoa ja elefantin hammastahnan valmistusta.

Mieleenpainuvinta oli kuitenkin tekoveren tekeminen ja sen muuttuminen limsan voimasta vihreäksi ja edelleen C-vitamiinilla kirkkaaksi.

Show'n innoittamana päätin kokeilla omia kemiantaitojani. Kemialla keittiössä -työpajassa tapasin tuttuja kavereita ja saimme päällemme valkoiset takit. Minua hiukan jännitti, mutta toisin kuin pikkuveljeni uskalsin jäädä luokkaan.

Luokassa oli monta keltapaitaista kemi-

an aineenopettajaa, jotka kutsuivat meille avuksi pullosta kemian hengen. Sen jälkeen saimme vatsoillemme täytettä tekemällä rapeita marenkileivoksia. Minun leivokseni oli suurin mutta harmikseni myös haurain.

Ei se kauan kuitenkaan harmittanut, vaan muruset siivottuamme aloimme tehdä mehusta limsaa. Tutkimme myös perunaparis-ton toimintaa, veden ja öljyn sekoittamista ja sitä, kuinka niistä voidaan valmistaa laa-valamppu.

Pumpetti pysyy rutussa

Halusin tehdä lisää kemian kokeita ja niitä löytyikin Tietomaan näyttelytiloista. Aineenopettajaopiskelijat olivat pystyttäneet sinne demopisteitä. Tutkin ensin kotoa löytyvien aineiden pH:ta ja veden pintajännitystä. Oli yllätys, että vessanpuhdistusaine muutti pH-paperin vihreäksi mutta konetiskiaine siniseksi.

Kynttilän sammuttaminen ilmaa raskaamalla hiilidioksidilla oli jännää, vaikkakin

sen tekeminen etikasta ja ruokasoodasta oli minulle tuttu juttu. Opin myös kromatografisen erotusmenetelmän, superpallon valmistamisen, eri aineiden tiheydet sekä sähkölampun sytyttämisen sitruunalla.

Jotta saisin demopassiini kaikki leimat, menin vielä viimeiseen pisteeseen. Siellä näin, kuinka vesi saadaan kiehumaan kuumentamatta ja miten juomavesi puhdistetaan suodattamalla. Mieltäni jäi askarruttamaan, onko vesi sen jälkeen juomakelpoista.

”Ei ole,” vastasi Kemiran **Marjo Luoma**, joka esitteli juomaveden kemiallista puhdistamista.

Sain vielä tietää, millaista kemialla Oulussa tekevät VTT, Arizona Chemical ja Eka Polymer Latex. Mielenkiintoinen oli yhden esittelypöydän pumpetti, joka ihmeellisesti pysyi rutussa puristamatta. Mihinhän tuolaistakin vektointa oikein tarvitaan? Onneksi kemistiopiskelijat kertoivat minulle sen käyttötarkoituksen.

Lopuksi palautin täyden demopassini ja sain kotiin vietäväksi erilaisia palkintoja. Mieluisin oli ilmapallo – ainakin pikkuveljelle. □

Kirjoittaja on 7-vuotias koululainen. Kirjoittajaa avusti hänen äitinsä Mari Ylikunnari, joka on Pohjois-Suomen kemistiseuran puheenjohtaja.

Huhtikuinen Arjen ihmeitä -tapahtuma keräsi lähes 700 lasta ja aikuista Tietomaahan tutustumaan monialaiseen kemiaan. Tilaisuuden järjestivät Pohjois-Suomen kemistiseura, MAOL Oulun seutu, OulUMA-keskus, Oulun yliopiston kemistit ja kemian laitokset sekä Tietomaa.

Anne Vähäsalo / Oulun Tietomaa